

Požarevac zauzet.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 15. oktobra. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Na ruskom bojištu nema nikakvih osobitih događaja.

Talijansko bojište.

Na tirolskoj fronti traje jaka neprijateljska topnička paljba. Infanterijske navede kusaše je protivnik samo na visoravni Folgarje, gdje je više talijanskih kompanija naslutilo o pomoći protiv naših pozicija, na nakon kratke borbe iz posuka bio je neprijatelj prisiljen, da se povuče. Istokalo su se izjavili u ponovni pokušaj približavanja, poduzeli u ranu zoru. Na koruzkoj i primorskoj granici je opći položaj nepromjenjiv. Pojedini odsjeci ove fronte stoje pod trajajućom neprijateljskom topničkom paljbom. Na rubu visoravni blizu Peteano odbačen je protunavalom talijanski odboj koji je napredovao, te je pretrpio velike gubitke.

Srpsko bojište.

Austro-ugarske čete, koje napreduju preko Erinog brda, bacile su neprijatelja natrag preko potoka Bolocake, koja utiče kod Vinčera u Dunav. — Njemačke bojujuće sile, koji napreduju u obje strane donje Morave zauzeli su boreći se Požarevac.

Bugarska prva vojska započela je navalom preko istočne granice Srbije, te je zaposjela visine prelaza između Belogradčika i Knjaževca.

Zamjenik poglavice generalnog stožera, pl. Hófer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj nije dospio do 12 sati u noć.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 15. oktobra. (D. u.) Glavni stan javlja:

Dio naše mornarice potopio je blizu obale Sebastopol ruskog parobrode „Gandia“ i „Ahestron“ od kojih je jedan bio krcat saladorom, drugi maslom. Kod Anafor bio je oboren neprijateljski zrakovplov. U odsjeku Arimbunja otvorio je neprijatelj bezuspješno vatru protiv svih naših pozicija. Kod Seddilbahra prisilio je naše topništvo neprijateljsku torpednjaču na bijeg iz morskog tijesna.

Događaji na moru.

Potopljeni njemački brodovi.

Malmö, 15. oktobra. (D. u.) Prama vijestima lista „Berlingske Tidende“ veći je broj njemačkih brodova potopljen u istočnom moru. Kapetan njemačkog parobroda „Adler“ vidio je ponedjeljak eksplodirati tri njemačka parobroda uslijed navale podmornica.

Junak regimente br. 87.

Beč, 15. oktobra. (D. u.) Iz stana se ratnih dopisnika javlja: Izvredni čin vrabrosti pred neprijateljem pokazao je infanterist Fran Jevnišek 2. poljske satnije reg. 87. Junastvo, koje zasluži, da se na široj javnosti pripoći. Odio, kojem se on pripadao, jurio je na neprijateljsku poziciju. Vatra iz luka, što ju je neprijatelj poduzeo puškama i pušanim strojevima prorijedila je bila naše juristične čete, te je položaj ovaj postao kričan. Tada je Jevnišek predao svoju pušku svome drugu, uzeo u ruke harmoniku, što mu ju kompanija darovala, te se ostavio na čelo četa, svirajući carevku. Ostali su ga slijedili pjevajući carsku himnu i prodrli su u neprijateljske pozicije. Jevnišek je kod prodiranja i kasnije kod roganjanja neprijatelja bio uvijek na čelu te svirajući patriotske pjesme. Predložio se na odlikovanje.

Balkan.

Balkanske države.

Milan, 15. oktobra. „Corriere della sera“ javlja, da je u Solunu iskrcano dosada 50.000 momaka, i da prevozi traju. U Rusiji se držanje Grčke promatra optimistički. Venizelos se ovog puta ne će udaljiti od političkog polja, nego će svojom prisutnošću uplvisati na daljni tok događaja. On može računati na vjernost većine u komori.

Komitadžije na djelu.

London, 15. oktobra. „Daily Mail“ javlja iz Rima: Komitadžije, koji su pokušali razrušiti grčko-srpske željezničke mostove bili su odbijeni teskim gubicima. Po svojoj se prilici ide tu na crtu Solun-Iskib.

Broj četa za Srbiju.

Hag, 15. oktobra. Ententa će u Solunu iskrcati 300.000 momaka, od kojih će biti dvije trećine francuskih i jedna trećina engleskih. Italija ne će sudionistvovati.

Na srpsko-bugarskoj granici.

Milan, 15. oktobra. Talijanske novine donasaju vijesti iz Londona i Pariza, da se bugarske čete sakupljaju na srpskoj granici. Bugari su već prešli srpsku granicu i prodrli u Macedoniju. Vojni zher iz Srbije prodiru protiv Pirola. Knez Ciril nadzire utvrde u Varni a Burgisu. Bugarsko je konjaništvo sakupljeno kod Kjustendila. Mjesta i gradovi na obali Crnog mora su ispražnjeni. Prama ugovoru dužna je Turska pritići u pomoć sa vojskom od 50.000 momaka. Ove će se čete upotrebiti kod Varne i Dedeağaca.

Akcija na Balkanu.

Milan, 15. oktobra. „Idea Nazionale“ javlja, da je ententa privedla veliki naer za bojeve na Balkanu. Broj će se četa potroćiti, za to će sve vlasti morati poslati tamo svoje čete. Iskrvavanje četa će uslijediti na više mjesta. Engleskoj je mornarici povjerenja vrlo važna zadaća. U smislu ovog naerata morat će i Rumunjska i Grčka pristati uz ententu.

Topništvo protiv Srbije.

Budimpešta, 15. oktobra. „Politika Hírado“ javlja iz Sofije: „Cambana“ javlja, da je austrijsko topništvo protiv Srbije bilo mnogo jače nego kod provala Dunajeka. Nakon zstoke topničke paljbe započelo je prodiranje. Srpske čete, što su bile na rumunjskoj granici, dobile su nalog, da se odmah povuku protiv Smederova, na Nijemci su ovaj grad svejedno zauzeli.

Držanje Rumunjske.

Beč, 15. oktobra. „Südd. Korr.“ javlja iz Bukaresta: Ruska je vlada naložila svojem povjereniku, da se popita, kakvo bi stanovište zauzela Rumunjska vlada, ako bi Rusija zamolila prolaz za svoje čete preko Dobruče. Bratunju je izjavio, da će Rumunjska braniti svoju neutralnost protiv svim i svakomu.

Grčka ne priznaje srpskog ugovora.

Lio, 15. oktobra. (D. u.) „Republiken“ javlja iz Atene: Grčka je vlada odgovorila dne 13. oktobra Srbiji obzirom na sudjelovanje Grčke u bugarsko-srpskom konfliktu. Grčka je vlada mijenja, da sadašnji prama ugovoru predviđeni casus foederis ne će biti ispunjen. Grčko-srpski ugovor je čisto balkansko naravi. Sadašnji konflikt nije nikakav balkanski rat, nego epizoda oboruća svjetskog rata. Grčka misli, da njezina obaznanja i oprezna neutralnost služi interesima obiju zemalja.

Crcni putuju na pomoć Srbiji.

London, 15. oktobra. (D. u.) „Daily Mail“ javlja iz Soluna: Prvi francuski južno-afrikanjski pješadijski regiment putuje danas, 15. oktobra, željeznicom u Srbiju.

Bugarski manifest.

Sofija, 15. oktobra. (D. u.) Kraljevski manifest pozivlje narod i vojsku na obranu protiv podmlukog neprijatelja, koji je obezastio rodu i grudi i na oslobođenje braće, što čame pod srpskim jarmom. Mi ćemo se, zaključuje manifest, istodobno boriti sa hrabrim vojskama vlasti srednje Evrope.

Rusofili u Rumunjskoj.

London, 15. oktobra. Havas javlja, da su se sastali u Rumunjskoj članovi komore, da se posavjetuju o položaju. Filipescu i Take Jonescu su izjavili, da ako Rumunjska mobilizira, onda ne će ni ofenziva protiv Srbije potrajati. Skupština je primila prijedlog, kojim se zahtijeva mobilizacija. Zastupnici će se opet sastati, kada dobiju odgovor od vlade.

Obrana Beograda.

Berlin, 15. oktobra. „Berliner Tageblatt“ javlja: Do zadnjih dana se je u Beogradu grozničavo popravljalo utvrde, što se ih bilo kod zadnjega jurisanja na Beograd uništio. Radnje su vodili engleski inžiniri. Osobito su se utvrđivale za svete na obali Save. Da utvrde budu u stvari odgovarale, rušilo se čak i kuće. Kolodvor, koji je bio prije razrušen, privremeno se popravilo. Kada su naši počeli ponovno bombardirati grad, preneli su Srbi sve urede i škole u Niš, a pošto nije ni Niš više siguran, prenelo se sada sve u Pristinu. I prijestolonasljednik Aleksander zapustio je pravodobno Beograd sa svojim stožerom.

Položaj u Srbiji.

Sofija, 15. oktobra. Bugarski poslanik Caprašikov, koji se vratio iz Srbije, pripovjeda, da je javno mjenjenje uslijed nove ofenzive centralnih vlasti i držanja Grčke, posve bez glave. Ne očekuje se srbi sa Srbi sve urede i škole u Niš, a pošto nije ni Niš više siguran, prenelo se sada sve u Pristinu. I prijestolonasljednik Aleksander zapustio je pravodobno Beograd sa svojim stožerom.

Prolaz strojeva kroz Rumunjsku.

Bukarest, 15. oktobra. Uprava rumunjskih željeznica javlja, da je zabranjen prevoz svake vrsti strojeva kroz Rumunjsku, ako za to ministarstvo financije ne izda posebne dozvole.

Ententa.

Ruske vojske nema više.

Černovice, 15. oktobra. Jedan zaobrijeni ruski časnik, bivši profesor srednje škole u Moskvi, izjavio je: Nasa prave vojske nema više. Njezini su grobovi u Karpatima. Przemysli i Mazurskim jezerima. Što se sada bori, je samo divlja masa. Krivac je ovoga veliki knez Nikolajevič.

Nova talijanska vojska.

Geneva, 15. oktobra. „Journal de Geneve“ javlja, da talijanska vojna uprava organizira novu vojsku, koja bi se imala upotrebiti ili u Francuskoj ili na Balkanu.

Amerikanski prosvjed protiv Engleske.

London, 15. oktobra. „Times“ javlja iz Vasingtona. Kako se glasa, jučer su uzete neke promjene u noti protiv Engleske iza kako je grof Bernstorff predao američkoj vladi noti njemačke vlade. Držanje Njemačke napram aferi potonuća „Arabica“ povećat će američanski prosvjed protiv Engleske.

Talijanske skrbi.

Lugano, 15. oktobra. „Corriere della sera“ piše danas u neobičnom tonu. Veli, da će ententa morati gdje drugdje uzastojati da postigne odluku, ako joj ne bude moguće da preveze veći i potrebiti broj četa u Srbiju.

Nesloga u francuskom kabinetu.

Lugano, 15. oktobra. „Secolo“ javlja: Ministri Delcasse i Millerand bili su protiv toga, da se u Solunu iskrcaju francuske čete, što je dovelo do teskih diferencija u kabinetu. Briand je ipak uspio, da je većina glasovala za iskrcajenje. Viviani i Augagneur su na to otputovali u London. Engleska je francuskim četama dala prednost, te su se ove prve iskrcale. „Secolo“ velli, da su Joffre i French teško mukom pristali, da se poduzmu iskrcajavanja. Konačno je Joffre pristao na to, da otpusti nekoje engleske čete iz Francuske i da se ih preveze u Solun.

Francuska komora u Balkan.

Pariz, 15. oktobra. (D. u.) U komori je Viviani odgovorio na interpelaciju radi odstupa Delcasseja, te je izjavio, da Francuska ne bi mogla Srbiju amoniti, niti od njezinih saveznika pustiti izoliranu. Iskrcajavanja u Solunu, kojim nije na francuskoj fronti uslijedio oslabljenje, traju dalje. Konačno je bio primljen dnevni red, kojim se vladi izražava povjerenje sa 372 protiv 9 glasova.

Sa bojnih poljana.

Talijanske laži.

Insbuk, 15. oktobra. (D. u.) Vrhovno Zapovjedništvo u Tirolu službeno javlja: Talijanski izvještaj od dne 11. oktobra sadržava, kao redovito, potpuno preokrenute događaje. On velli: Jednom je navalio neprijatelj u noć na dne 10. oktobra na našu poziciju na Monte Mariona kod Malga Pioverna alta na visoravni sjevero-zapadno Arciero, ali je bio sa gubicima odbijen. Da se istini opće jedumput dade čast, neka bude rečena istina. Dne 10. oktobra između 9 i 10. sata popodne navalle su slabije neprijateljske sile protiv Malga Pioverna alta u Bocca val de Torsara, te su bile lahko odbijene. Ostalo je nenapomenuto u Cadornovom izvještaju, da je ovaj okršaj dne 10. oktobra bio samo svršetak vrlo jake, osam dana zdvojne i potpuno bezuspješne talijanske navale u ovom prostoru, gdje su sudionistvo mnogobrojne neprijateljske čete, koje su pretrpjele jako teske gubitke.

Centralne vlasti.

Vjernost Dalmatinaca.

Zadar, 14. oktobra. (D. u.) Obzirom na vijesti izomnih lista, da se izvan granica nase mornarije nalazi veći broj osoba iz južnih zemalja, a osobito iz Dalmacije, koji agitiraju protiv mornarke, dalmatinski je pokrajinski odbor, kao zastupnik autonomnih interesa zemlje u jednoj od zadnjih sjednica jednoglasno zaključio, da javno izjavi, da dalmatinsko pučanstvo nema nista zajedničko sa ovim ljudima, te da je ono vjerno i odano cesaru i mornarici. Dalmatinski je pokrajinski odbor odlučno osudio svaku akciju, koja ide za tim, da bi u budućnosti Dalmacija otpala iz okvira mornarke. Ova je spontana objava pokrajinskog odbora naišla u cijeloj zemlji na izvanredno odobravanje, te se općine solidarno pridružuju ovom zaključku izražavajući svoja dinastička i državanska čuvstva.

Militarizam u Sjedinjenim državama.

London, 14. oktobra. „Daily News“ javlja iz Vasingtona: Predsjednik će Wilson preporučiti u kongresu, da se izda kredit od 50 milijuna za reorganizaciju vojske. Vojska će brojiti 125.000 redovite vojske i 375.000 pričuve. Domoobravnost će se bolje izobraziti. Osim loga će se predložiti, da se utvrdi obalu.

Portugal i ententa.

Pariz, 14. oktobra. „Temps“ javlja iz Lizabona: Novi je predjednik izjavio, da je svjetski rat doveo i Portugal u vrlo neugodni položaj.

Zrakoplovstvo u sjevernoj Americi.

„Scientific American“ pripisuje o novom tipu pomorskog zračnika, koji će se dokora dovršiti za Sjedinjene Države. Te su se dalje vremena interesale bezuspješno, da stvore domaći model zračnika, te su tek u najnovije vrijeme dosegle svoj cilj. Novi, prvi američki zračnik ima neka svojstva, koja je važno spomenuti.

Najvažnije je znati mu svrhu, a ta je umistavanje Zepelina, što i ime kaže: „Zepeline-Destroyers“. Novi model je namijenjen američkoj mornarici, te predstavlja križanje prijašnjeg neuspjelog tipa kapetana Balwina s austrijskim tipom Körtngovim. Utjelace su na konstrukciju želje admirala Sjednjenih Država. „Scientific American“ označuje ga popravljenim Körtngom.

Prevlaka balona omlatva četiri prostora, koja se kroz vodeni vršavao zajednički. Svi zaletači za manevriranje, te onaj za sigurnost nalaze se ispod prevlake. U nutrinji nalaze se okruglaste vreće zraka (ballonets). Zračnik je dug 53 m i pol, širok 10 i pol m, sa sadržajem od 3080 kubnih metara (t. j. 30 hiljada i 800 hektolitara).

Ispod njega visi gondola sa ladjicom, koja se kod novog tipa osobito lako spušta i opeta zračniku pričvrsti, i to jako blizu, da se, umanjiš otpor zraka, poveća brzinu balona. Taj je tješan motor od 120 konjskih sila, te upravlja sa kormilom, koje je tako zgodno namješteno, da se može njemu sigurno i brzo zračnik upravljati.

Osobito je izvorna Baldwinova ideja nacim, kako se balon usidri. Ne treba mu krov na spremista, te na otvorenom može odlojčiti oluji i vjetru, koji bi bijesno brzom i silom od 80 km na urane.

Baldwin ovako rješava te pitanje: Konop sidrenjak hvata se prove zračnika, te se-otji od mnogo konopaca, da se sila, kojom vjetar vuče balon, porazdijeti na mnogo točaka prevlake, te da se ova tako ne razdere, a balon otko odveže. Glavni debeli konop pričvrsti se obojnoj piramidi, koja se zabode u zemlju pomoću debelog obojnog stožera, dok tri okolišne željezne stranice podupiru piramidu, da čvršće odoljava odvojuju silu. Ispod balona napokon vise pupak nogu ili dvokajak sidra dva postranska konopa sa balastom. Ta vrsta sidara služi da zračnik prižue k zemlji, ali tako, da se taj može kretati prama vjetru prenasajati balast desno, lijevo, poput morske ladje oko kotvenjaka (bove).

Obnova austro-ugarske nagodbe.

„Pester Hirap“, inspiriran od magjarskih državnika, donosi u pitanju obnove austro-ugarske nagodbe članak, iz kojega vadimo sljedeće:

Godine 1917. ističe rok u našoj nagodbi sa Austrijom. Međutim zakon određuje, da se pregovori za novu nagodbu imadu pokrenuti već koncem god. 1915. Od godine 1917. još smo daleko, ali rok, u kojemu prema zakonu imadu započeti

Istra i njezini stanovnici.

Pise: Prof. Š. S. — Opatija.

(Dalje.)

Ali dokora potisne ga druga jaka rimška vojska prema jugu. Epulo se potuče u svoju prijestolnicu Nesactium. Vidivši, da ne može držati toga mjesta i da s padom prijestolnice pada i njegovo kraljevstvo, usmrta se, da ne pane žiti u ruke pobedničkih Rimljana. Bilo je to god. 177. pr. Kr. U kratko vrijeme zauzmu Rimljani cijelu pokrajinu, utvrde zgodna mjesta i ostave u njima posadu. Prastaro mjesto Pula i gotovo isto tako stari Tergeste (Trišt) budu od ostružnih Rimljana spoznata kao važne točke. Istra se je sada ljevo razvijala, osobito ub obalu, te bude dokora polatinjena. Osim Pule i Tergesta bilo je uz obalu i u nutrinji zemlje mnogo drugih mjesta više manje napućeni — čiji počeci većinom siju u prastaro doba. Albona (Labin), Finonina (Plomin), Castua (Kastav), Montona Egidija (kasnije Kapris) prastara je grčka kolonija, i Piquentum (Buzet) bit će mjesto napućeno od prastarosti Istre. Gotovo sva ova mjesta nalaze se na vrhuncima, što je sasvim razumljivo. Rimška je kultura tek podigla, a i povećala ova mjesta. Na zapadnoj i na istarskoj obali vodile su dobro sagra-

pregovori o novoj nagodbi, već je na pragu. Da nije toga, morali bismo se baviti ovim pitanjem već s toga razloga što ga je natakno bečki načelnik Weisskirchner.

G. Weisskirchner, taj, vanrednom agencijom obdareni Austrijanac, koji naglašava, da sada imade malo tribina, na kojima bi mogao austrijski narod doći do riječi, pokazao se je već česlo kao reprezentant austrijskoga javnoga mnjenja. Dakle je vazda zanimivo pratiti ono, što on veli. A sada veli, da stanovite teritorijalne promjene traže da se sa Ugarskom dodje u dotičaj. On veli, da će carska tarifa doživiti razne promjene i da će se u novoj nagodbi morati istaći velika financijska pitanja države odnosno orijarsi ratni izdatci.

Ugarska je prema Austriji bez sumnje u boljem položaju, jer i za vrijeme rata živjela parlamentarnim životom. Ali upravo zato, dok traže rat, bio bi svaki glas disonance pogriješak, jer u ratu sluzidno zajedničkih interesima, a pitanja nagodbe iznjela bi svakako čitav kompleks naših različitih interesa. Držali bi najvećom pogriješkom, kad bi se već sada bavili pitanjem nagodbe. U Ugarskoj je danas mađarska vlada ona tribina, koja je kao reprezentant mađarskoga javnoga mnjenja dužna, da se brine, ne za pitanja nagodbe, nego za ona gospodarska pitanja, koja su se za vrijeme rata pojavila i koja zahtijevaju predloženo uređenje. Treba da samo spomenemo jedan primjer. Vlada je dužna, da se brine za iskorišćenje rudnika zaposjednutih poljskih teritorija i to tako, da ne će biti s time samo Austrija zadovoljna.

Sve ono, što gosp. Weisskirchner iznosi: nove carine, sporazum glede željeznice, financija itd. sasvim je neaktuelno. Sami su Austrijanci pokazali kako se u ratu nije dobro baviti ovim pitanjima, jer nijesu pošli na berlinske rasprave jer ove dovode do čarivanja i tvrnjaka, nego u prvom redu za to, jer potpunoma manjka bala, sa koje bi se moglo početi, jer danas manjka čisti pogled u buduću gospodarski život Evrope. To može unaprijed reći, kako će monarhija izaći iz ovoga rata, da li oćevana ili smanjena. I ako izadje oćevana, kako će si međusobno odijeliti oćevana teritorija i to ne samo u smislu četvornih kilometara, nego sa gledišta gospodarske vrijednosti spomenutih teritorija, koji se imadu dijeliti, a sve to na temelju potpunoga pariteta. Kako bi unapred mogli označiti sferu interesa na temelju kojih bi mogli raspravljati o onim gospodarskim pitanjima, kojima će postaviti temelj tek evropska mirovna konferencija.

Koncem godine 1915. će austrijske i ugarske vlade biti prisiljene, da sa ova važna pitanja do obnove nagode odgode. A dotle će biti dužna ugarska vlada paziti na austrijske prste, ali nijedna vlada nema prava, da sebi bilo čime veže ruke. Na ono, što govori g. Weisskirchner o politici carina, željeznica i financija s obzirom na obnovu nagode, ne možemo drugo odgovoriti, nego to, da ugarska nepokolebivo ostaje na stanovitu nagode od 1867. i ostaje kod onih prava, koja joj ta nagoda zajamčuje, i Ugarska kao samovoljni faktor pripravna je sklopiti

dijene ceste u obližnju pokrajinu. Putevi u nutrinji zemlje reš bi da nijesu bili tako uređeni. Do Motovuna moglo se je u rimsko doba ladjom po rijeci Mirni, što danas nije moguće. Centrum rimske kulture i najjača rimska posada bila je u Puli. Ime Pula prelamio je porijetla. Rimljan osvojivši zemlju pridržali su ovo ime. U 42. god. pr. Kr. buda Pula razorena od Augusta, jer je buda Augusta vojnicima i na novo sagradjena buda je stovajena prema uspomeni na Julija Cezara nazvana Pietas Julia. U I. i II. stoljeću pod Krista silo je napredovala Pietas Julia — koja u ostalom nije sama izgubila naziv Pula — Već u I. stoljeću (zadnja godina) bude u vrijeme Vespazijana sagradjen onaj divni amfiteater (arena, divje-grad — po nazivu nasega naroda). Početkom II. stoljeća brojila je Pula 35.000 stanovnika (Notizie storiche di Pola. Monografia storica dr. Kandler p. 44). — Svakako je znanat taj biti poznavatelj blaogostanje. Mjesto u Istri poznavalo su blaogostanje. Kako i ne bi! Promet s Akvilejom — koje je njesto u vrijeme svoj najvećeg procvata brojilo pol milijuna, a i više stanovnika — prolazio je dobrim dijelom i kroz Istru, dotičao se je i njezinih primorskih mjesta. Da procvatu ovi gradovi,

samo takvu nagodu, koja će joj, za dominjirajuću ulogu, koju je svršila u ovom ratu, osigurati njezina prava barem na temelju pariteta. Nova željeznička politika ne može više uzeti razvikat mađarske industrije, koja prema svojoj prirodi mora da sieru interesa svoje interese upravi na Balkan. A nova pako financijska politika ne može se nikako ustanoviti, a da se potpunoma ne ispune naše pravde aspiracije u vojsci i u izvanjskoj politici. Čitav kompleks nagodbenih pitanja ne će ostaviti netaknuta i politička pitanja.

G. Weisskirchner oćebi drugacije predstavlja godinu 1917. nego što mi i zato već sada upozoravamo na konferencije. Mi međutim predloženo ne priznavamo drugih zadatak, nego tu jedinu, da za novu nagodu mirjavno spomenu munićiju, s kojom ćemo izaći na javu tek poslije rata. Na sva nagodbenita pitanja, koja će se pojaviti, odgovorit ćemo tek onda, kad će zaujmjeti topov!.

Razne vijesti.

Promet paketima vojne pošte. Kako je poznato, moradoše uslijed nezadržljivog prodiranja saveznih četa proti istoku i timne prozroćenog proširenja etapnih linija te uslijed proslijeđenja napadaja daleko u rusko zemljište uboga komunikacijama, nastupiti u službu vojne pošte tesko oćevana ograničenja. — Osobito se je morao obustaviti promet paketa za vojsku na bojnopolju, pa se je svuise morao privremeno ukiniti i promet osoraka. — Visje armadno zapovjedništvo bilo si je svjesno dalekosostnosti ovih mjera, ali u oćeviled uzroka, koji leže izvan njegove moći, nije moglo da zapriječi ono što je neotklonivo. — Jedina mogućnost, koja se je podavala, sastajala je u tome, da su se odmah najenergičnije poduzeli svi koraci, e da se stvore preduvjeti za novo otvorenje obustavljene službe. Među svim ovim pripravama buda jedino spomenuto, da se je vojna pošta privredjela automobilima. — Uslijed ovih priprava s jedne, te uslijed razvika dotičnih operacionih prilika s druge strane, nastajala je u preduvjetima za sužbeni saborajće vojne pošte polako ona promjena, koja je omogućila, da se opet preuzmu ukinite službe pa i ako ne na jedamput, to ipak korak za korakom. Tako je bilo moguće, da se mjeseca srpnja za oćevi broj ureda vojne pošte opet pristupe prometu ponaprije uzori robe.

K prvaj skupini ureda vojne pošte pristupale su zatim ukusceivno uvijek nove skupine te i u posljednjoj sedmici se je opet znatno povećao broj ureda vojne pošte, koji su otvoreni prometu uzorima robe. — Ali takodjer što se tiče prometa paketa vojne pošte, c. i kr. više zapovjedništvo spoznalo je prvi zgodni čas za uspostavljenje toga prometa, te je već početkom mjeseca rujna otvorilo dostatan broj ureda vojne pošte prometu privatnih paketa vojne pošte. Teme će se počom od 4. listopada priključiti veoma velik broj ureda vojne pošte, koji će posebno biti objelodanjeni. Ostali uredi vojne pošte, koji obzirom na puteve i prilike komunikacije moraju da još ostanu zatvoreni prometa paketima vojne pošte, iit

doprinjela je mnogo i njihova autonomija, uredba municipija. Kao u drugim rimskim mjestima i krajevima, tako i u oćevi stranama počelo se je već za rana širiti krahnamstvo. Tergeste i Pula bit će svakako, da su u prvo doba krahnamstvo imali svoje biskupe, Capris (Kopar) i Parenthum (Poreč) nijesu dugi znanstaji. Istra je u rimsko doba svojela svojim životom. Ona je malo osjetila onih nutarnjih oluja u rimskom carstvu u vrijeme propadanja rimske škole, dolaze barbari, da tresu tralom već vin. državom u Istru ne dopiru. U polovici V. stoljeća obaraju i pada driljva mongolska plemena Huni pod Atilom silnu Akvilejom. Samo sjeverna Istra vidjela je njesto njegovih četa. Pane (476.) zapadno rimsko carstvo: Veruli, zatin islocači-Goti (493. g.) zavladaju Italijom i bližnjim pokrajinama, iz vremena gorske vlasti vriedjedno je, da se spomenke pismo znamenitog Kasijodora, tajnika gotskog kralja Teodorika, upravljeno na upravitelje Istre, u kojem pismu među ostalim veli (ep. XXII, libri XI): „... Vasa pokrajina nama najbliza (Raveni) položena u jonskim vodama (Jonske vode — Jadransko more), napućena maslinama, ukrasjena plodnim poljima, okružena lijekom ima tri (Rasa, Mirna, Dragonja) rijeke pune zavidne plodnosti...“

će prvom zgodnom prilikom, koja će predvidljivo skoro nastupiti, takodjer pripusteni prometu paketima. — Po lakustu nije moguće, da se paketi vojne pošte, koji uvijek pridolaze u neizbrojivom mnoštvu saltrane u prostorijama, koji se u zaledju mogu da dobiju za sabilristala paketa, a takodjer je peizvedljivo, da bi se, takve ogromne množine dale opremiti na postojećim prometnim putevima sa otpremnim sredstvima, koja su na raspoloženje. — Da se uzmogne udovoljiti prilikama glede skladišta i prevoza te, da se zapriječi potpuno zapuštenje prometa privodnim paketima, veoma važnog za gospodarske odnose, moralo se je za pakete određene za bojno polje izabrati predmete za pošiljanje kaošto i ustanoviti dane predaje te odlučiti, da se mogu je d i o n siljati predmeti za opremu u odijela, pak vrste duhana (cigare, smotke i duhan, lule, cijevke za cigare i smotke cerna i željezna užigala s luntom), a da se paketi vojne pošte mogu da predaju jedino ponedjeljkom, utorkom i srijedom svake sedmice. Poštanski su uredi oćevana i dužni, da pakete, za pokus, prije predaju dadu otvoriti od predatelja ili da ih izda predaje samu otvore, e da se osvjedode, da li je sadržaj dopusten. Paketi nepodustenim sadržajem ne će se primati niti će se proslijediti, te će se povratili predatelju uz utjeranje povratne poštarine.

Paketi će se dojavati uredima vojne pošte jedino od slučaja do slučaja tako lu budo dopustali operativni odnosi, dakle tek predmeti, koji se lako pakivare dospjele će kod predatelja redovito ponajviše u pokvarenom i zdraviju skodnom stanju, u takodjer i onda kad ih se ne bi oćevilo te kad ne bi bili isključeni od proslijeđivanja dotično kad ne bi bili povraćeni natrag. Pošiljanje jestivna znaju slobo ni dakle raspitati hranom.

Velik broj paketa vojne pošte, koji se je nagomilao kod raznih skladišta za nadjene pakete u zaledju, nastao je, uslijed slabog pakovanja kao što i radi netačne adrese, iz naslova paketa ne može se doznati niti naslovnik niti odposiljatelj. Potrebno je dakle da se strogo pazi bilo na pakovanje kao što i na tačan naslov. Došiljanje paketa na drugo brojeve vojne pošte nije izvedljivo na bojnopolju. Slabo nastavljeni paketi bit će s toga povraćeni.

Kako na svakom polju tako je i kod institucije vojne pošte potrebno složnoga i razumnjoga skpnogura rada najbrih rukova pućanstva sa vojnikom i civilnom upravom e da se postigne koristan konačni uspjeh. Vojnika je uprava sve učinila da omogućil uspjehsan promet paketima vojne pošte a civilne pošte, uprave učiniti će sve da se taj promet vrvi besprijekorno. Ako se pućanstvo pri uporabi vojne pošte, bude ograničilo na onu mjeru, koja će zapriječiti da zavod bude preoprećeren svuivim i beskorisnim pošiljkama te će vojnika uprava biti u stanju ne samo da promet paketima vojne pošte stalno uzdrži nego da iz izvrsnog dovoza svakodobno potrebitih predmeta omogućil izvrsno pošiljanje manje nužnih predmeta (jestivne koje se drže).

Od god. 539. spadne Istra pod bizantinsku vlast. Njezin sjaj još je sveudilj znatan. U vrijeme te vlasti dolaze Hrvati i Slovenci u svoju sadašnju domovinu početkom sedmog stoljeća (oko 640 g.).

Slovenci i Hrvati dolaze u Istru.

Kada su Hrvati došli do Istre, zauzeše sve krajeve, koje i sada posjeduju; Slovenci pak ne zaposednu samo današnju Kranjsku, Koruzku i Stajersku, nego dopiru i u krajeve današnje Bavorske. Kasnije budu potisnuti od germanskog elementa više prema istoku i prema jugu.

Hrvatski manji odjeji na iskoku, a Slovenci na zapadu spuštaju se u Istru početkom VII. stoljeća. Bizantinsko se je carstvo malo brinulo za Istru, koja je živjela svojim posebnim životom municipija, komuna. Krajevi u Istri, koji su zauzeli Hrvati i Slovenci, nijesu imali većih utvrdjenih gradova, a nijesu ni bili baš jako napućeni — kao što nijesu ni danas — jer nijesu plodni kao ostali krajevi Istre, Hrvati su doprli svakako do rijeke Raze, a Slovenci do Dragonje. Ovdje onaj, se presli Hrvati i Slovenci ove granice, ali se ne može ustvrditi, da su oni u kompaktnoj cjelini zauzeli krajeve okvrajnih granica.

(Dalje slijedi.)